

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.

Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

44. števil.

Maribor, dne 20. aprila 1928.

Letnik XV.

Srbi na vkup!

Ta klic se je začel zopet razlegati po Beogradu, ko je bila podana ostavka vlade po zahtevi parlamentarizma in volilnih izidov. Tega gesla se poslužujejo kar tri nasprotujoče si skupine. Prva, ki hoče samoradikalno vlado, druga, ki hoče radikalno-demokratsko zvezno vlado, v kateri bi imeli demokrati po zahtevah Pribičevića ista mesta in še večjo moč kot poprej, — in pa tretja, ki hoče enostavno diktaturo.

Tri skupine z enim in istim geslom, že to je velika zmešnjava, ker so pa Slovenci kakor tudi Hrvati prav odločno odklonili radikalno, kakor tudi demokratsko stranko, je sedaj na sam Beograd in na samo Srbijo omejen boj, kdo naj združi Srbe: ali radikali ali demokrati. In to je sedaj povod najhujše zmede in spletke ter hujskanja brez primera.

Pri samoradikalni vladi bi demokrati vpili na vso moč, da to ni prava srbska vlada, da je to razcep in propast Srbije itd., če bi pa demokrati sami vladali, — kar se seveda ne more zgoditi, — bi pa vse to in še v večji moči ter tudi upravičeno grmel od strani radikalov. Skupna vlada bi pa na vsak način slabila radikale, ki bi morali deliti srbsko zastopstvo z demokrati. Na noben način radikalno stranko ne more mikati vstop v tako zvezo. Pribičević v vladi bi bilo pravo izzivanje Hrvatov in Slovencev, ki bi tudi znali na to odgovoriti posebno še pri novih volitvah. Na Pribičevićeve obljube, da bo on iztrebil dosedanje hrvatske in slovenske zastopnike, radikali ne morejo zidati, ker se je že toliko demokratskih nakan in naklepov porazno izjalovilo. Pašič in Pribičević na vladi, v Hrvatski, Sloveniji in Bosni pa popolni poraz radikalne in demokratske stranke, to bi bil rezultat nove radikalno-demokratske koalicije. In naj si potem Pašič in Pribičević delita srbske volilce? — Če bi se srbski volilci tudi oklepali samo teh dveh strank, bi imeli radikali izgubo, demokrati bi se pa za enkrat še obvarovali popolnega poloma.

Radikali kot politiki niso od včeraj in danes, ko so radikalni listi ravno tako brez prave orientacije kakor demokratski, se vendar vidi velik odpor proti zvezi z demokrati. «Balkan» odločno povdarja, da taka zveza ni sposobna za grupiranje srbskega elementa. Srbi so začeli po veliki večini stopati v vrste radikalne stranke in koalicija z demokrati bi napravila med Srbi samo

zmede. Nove volitve bi vršili demokrati, srbska misel bi se oslabila in to bi škodovalo dinastiji in državi. Če se zopet apelira na narod, je naravno in pravilno, da apelirajo oni, ki so dne 18. marca združili okrog sebe srbsko večino. — Članek končuje z geslom: «Srbi na okup!»

Če vzamemo demokratske liste, najdemo zopet pod tem geslom vse polno pozivov na vse prave Srbe, prave državljane, naj podpirajo zahtevo in idejo «nacionalne vlade», ki je edina sposobna, da odvrne pretečo nevarnost hrvatskih, slovenskih in turških separatistov. To se vpilje in piše tja v en dan. Radikali hočejo srbsko vlado v svojih rokah, demokrati zaklinjajo Srbe, naj se izjavijo za «nacionalno vlado» in nikogar ni, ki bi pojme razčistil. Od raznih strani bi hrumeli vanj, da odvrta pogled od nevarnosti, ki nam pretijo. Demokrati se bojijo razkritja in resnice, zato pa strašijo in spletkarijo na vse pretege.

Radičev govor v Zagrebu so izrabili z najgršo demagoško gesto. Kar je Radič rekel na račun beogradske gospode, izrečno povdarjeno 50 milijonov, to oni potvarjajo, kot da bi bilo povedano za ves srbski narod, kar se je govorilo o prizadevanju za sporazum hrvatskega in srbskega kmeta, ki oba trpita pod jarmom beogradske gospode, to se cinično prikazuje kot sovraštvo do Srbije in Srbov itd. Hujskači in spletkarji govorijo v isti sapi o hrvatskem separatizmu in o amputaciji. To se govori v taki besni zagrizenosti in med tolikim hrupom in truščem raznih senzacij, da razsodne glave v Beogradu nimajo časa pomisliti — da je to eno in isto.

Spletke gredo tako daleč, da se je celo direktor radikalne «Tribune» moral oglašiti. Glede krize parvi, da samo dva ali trije vedo, kaj se sploh godi. Na ministrskih sejah se razpolaga s sto in sto milijoni, a narod se o tem ne obvesti. Govori se o večerji v Pašičevem stanovanju, o kraljevem nočnem obisku pri Pašiču, pripisuje se temu velika politična važnost, a nikomur od vlade se ne zdi vredno, da spada politična važnost v javnost. Impozantne korupcije se vršijo, misteriozne in vratolomne operacije se počenjajo, a vse se prikriva. Po listih se o tem marsikaj namiguje, dementira se pa samo to, kar zadene ob naduto dostojanstvo gospodov ministrov.

Kaj bo? — Če pojde po spletkarjih in hujskačih tako naprej, bodo Srbi končno le stopili na okup ter se otresli svoje nasilne gospode. Če se to enkrat zgodi, potem za sporazum ne bo zapreke!

morala konstatirati, da je to frivolnost prve vrste in sta zapustila sobo. — Ni mesta v Evropi, kjer bi imeli parlamentarci tako malo varnosti, kot sedaj v Beogradu. Ta slučaj in njegova toleranca od vladnih ljudi je med specialitetami Balkana. Tudi pri otvoritvi skupščine, ko sta vstopila kluba SLS in JMO, so vpili neki mladi ljudje, gotovo orjunci: «Doli Slovenci! Doli Hrvati! Doli Turki!» — Izgleda, da so taki izgredi naročeni od gotove starni, ki hoče strašiti in ki dela reklamo za «močno roko.»

Nakane radikalov. Med radikali so tri struje. Ena bi rada vzdržala sporazum s Hrvati in Slovenci, druga misli na zopetno zvezo z demokrati in tretja si želi, da bi bili Slovenci in Hrvati tako lahkoverni, da bi bili prepričani, kako lepo radikali izpolnjujejo dane obljube in da bi podpirali homogeno radikalno vlado, ki bi pa vse drugo vrgla na stran ter samo sebi pripravljala teren za nove volitve ter si v svojo korist še volilni zakon prikrojila. Če bi se Radič pojavil pred skupščino, bi se ta zaprla in radikali bi šli v nove volitve. — Ta nakana ima na večih straneh prav slabo podlago. Prvič se Slovenci in Hrvati ne bodo dali prevariti, o kakem podpiranju samoradikalne vlade ni govora, dokler se ta ne izkaže, da faktično popravlja in odpravlja, kar je v Zagrebu po svojih zastopnikih obljubila, drugič pa nastane vprašanje, s kakim geslom naj gredo radikali v nove volitve. Sedaj so šli in pri Srbih tudi dobro odrezali pod pretvezo in zagotovilo, da so oni pravi zastopniki Srbov in da bodo sporazumeli Srbe, Hrvate in Slovence. In če za sporazum nič ne storijo, si pač ne morejo domišljevati, da jih bodo Srbi v tretjič izbrali za svoje zastopnike.

Demokratski klub je na svoji seji proučeval vse možnosti izhoda iz krize in je kot popolnoma osamljen seveda največ razpravljal o koaliciji z radikali kot najresnejši kombinaciji. Poleg Ljube Davidoviča, ki je poročal o svoji avdijenci pri kralju, so govorili še Svetozar Pribičević, Timotijević, Pečić, dr. Kumanudi in Svetozar Marković. Konstatiralo se je, da demokrati doslej še niso bili oficijelno pozvani, da se pogajajo z radikali o koaliciji. Kljub temu so na seji razpravljali o tem, kako stališče bi zavzeli, ako bodo pozvani na pogajanja. Sklenili so, da bodo v tem slučaju zahtevali, da se Nikola Pašič točno izjavi, je-li za revizijo vidovdanske ustave ali ne, in v čem obstoji sporazum, sklenjen v Zagrebu med revizionističnim blokom in odposlanci radikalne stranke. Na seji se je največ govorilo o tem sporazumu, ki demokrate še vedno razburja. V razpravi se je ugotovilo, da radikali še vedno

nadaljujejo razgovore s posameznimi strankami, ki predstavljajo revizionistični blok. Kar se tiče same koalicije z radikali, je značilno, da se glede tega vprašanja g. Davidovič zelo umika. Ves demokratski klub je Davidoviča za sedaj priznal kot svojega oficijelnega zastopnika. Davidovič se zdi klubu še najprimernejša oseba, po kateri bi se dalo priti do oblasti, kar je prva in glavna želja demokratov. Pri vsej rezerviranosti Davidoviča je pa v klubu struja, ki se odločno brani zveze z radikali.

Za «nacionalni» blok se navdušuje Pribičević «Preporod» in za njim še nekateri drugi listi. Ta blok naj bi združil vse politične sile, ki so za državno edinstvo in neizpremenjeno vidovdansko ustavo, ter enkrat za vselej strl vse revizioniste, federaliste in še druge «protidržavne elemente.» — Smešno, koga še kličejo Pribičevićevci v svoj «blok», ko se jih celo dosedanj zaveznički radikali branijo.

Slike iz novega parlamenta.

Beograd, 17. aprila.

Prva seja narodne skupščine je bila zelo kratka. O poteku ste že itak poročali po časopisnih poročilih. Najhujše je razajal Svetozar Pribičević. Nekateri razlagajo njegov nastop tako, da je bilo vse le naročeno. Pribičević menda sili v vlado in del radikalov se razgovarja z njim. Kaj bo iz te moke, se še danes ne da prerokovati. Vse z veliko napetostjo pričakuje rešitve sedanje krize.

Naš Jugoslovanski klub šteje 24 poslancev: 12 iz Stajerske, 9 iz Kranjske in 3 iz Vojvodine. Novinci iz Stajerske so: krepki Bedjanič, prikupljivi Šiftar, ponižni Falež, glasni Vrečko, mirni Kugovnik. Vsi so se takoj uživali v parlamentarni življenju. V sejni dvorani je naš klub zasedel prostor na desni od radikalov v prvih klokeh. Za našimi so se vsedli poslanci iz Bosne (Spahova grupa). Tako tvori avtonomistični blok skupno grupo. Na skrajni desnici so se vsedli Nemci, ki so došli k prvi seji elegantno oblečeni (v frakih). Radikali imajo svoj stari prostor v centru, ravnotako demokrati. Med radikali je opaziti več turških fesov. Na skrajni levi sedijo srbski zemljoradniki (10) in poleg njih žalostnega obraza — Pucelj. Tudi trije socialisti sedijo pri Pucelju. Približno 100 poslancev je novincev.

Izmed značilnih oseb vidiš v novem parlamentu n. pr.: vodjo srbskih zemljoradnikov Lazića in Moskovljevića, od demokratov krepkega, a sivolasega Davidoviča, Svetozara Pribičevića (ki je menda najbolj anti-patična osebnost v zbornici), od radikalov duševnega vodja Ljuba Jovanovića (nosi sivkasto, mršavo, polno brado in mršave lase), vitko postavu prikupljivega Trifunovića, nadalje starega oficirja Aleksa Žujovića (ki hodi oborožen z handžarom in pipcom v zbornico); izmed bosanskih muslimanov sta najbolj znana voditelja Špaho in Hrasnica. Sta to inteligentna moža. Dr. Spaho je majhne postave, bistrh oči, smehljajočega se obraza in zelo simpatičnega nastopa. Dr. Hrasnica je močne rasti in istotako prikupljive zunanosti. Od socialistov je znan Divac, ki je dolge in suhe postave. Makedonski muslimani (Džemijet) so možje nesimpatičnega nastopa, tihi, nezaupni, gledajoč neprestano v tla. Vidi se, da so postali popolni robovi velesrbov. Že v starem parlamentu so igrali žalostno ulogo. Glasujejo za vsak vladin predlog, če jim ta tudi vrat zavije. So zadnja desetletja navajeni biti hlapci in sužnji! Za Pucelja in Reiserja se nihče ne zmeni. Podobna sta egiptovskim mumijam.

Z. časni predsednik Jr. Peleš je starejši, močan, a malo sključen človek. Govori še precej razumljivo, a kadar mu vpadajo demokrati, pride mož takoj iz tira, kar se je videlo že v prvi seji. Dr. Peleš bo predsedoval baje samo do izvolitve novega predsednika, ki bo menda dr. Gjurišič. Govori se, da dobijo Nemci podpredsednika. Sploh so se Nemci popolnoma udinjali velesrbskim centralistom. Klanjajo se jim, in menda celo mislijo vstopiti v klub srbskih radikalov. S tem so nemški zastopniki povedali, da so se popolnoma prodali beogradske centralistom. To se pravi, da Nemci odobravajo sedanjo koruptno in nasilno centralistično vlado in nje no pogubno finančno politiko, ki upropašča našo valuto in trgovino. Nemci so odločni nasprotniki Slovencev in Hrvatov, ki zahtevajo revizijo ustave in bratski sporazum.

Značilno je, da se je kralj Aleksander na večer, ko je podal Pašič ostavko (15. 4.), udeležil v vili Nikola Pašiča slovesne večerje in je tam vstrajal čez polnoč. Vest, da je bil navzoč tudi Svetozar Pribičević, se zanika. Pravijo, da je krona s tem korakom javila, da odobrava Pašičevo politiko in da — potrebuje Pašiča.

Zakulisne spletke so sedaj živo v razvoju. Svetozar Pribičević je sedaj tako v svojem elementu, kakor še menda nikoli ne. Intrigira na vse strani. Ima svoje zapužnike na dvoru, v radikalni stranki in še v drugih. Pribičević se najbolj boji moči slovensko-hrvatskega bloka. Njegovo glavno delo je, da Radiča, Korošca in Spaha predoči na dvoru in pri strankah kot protidržavne elemente.

Politični položaj.

POLOŽAJ.

V Beogradu se bje hud boj med pristaši sporazuma vseh treh plemen in med protivniki istega. Včeraj (19. aprila) se še kriza ni rešila. Da še ni prišlo do sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci, sta menda glavna kriveca strastni in zagrizeni Svetozar Pribičević in mali minister dr. Lazića Marković. Prvi je intrigiral proti Hrvatom in Slovencem na dvoru po svojih zaupnikih noč in dan, tako da je krona res prišla do zaključka, da treba ustvariti čisto velesrbski blok. Temu bloku bi pripadali radikali, Pribičevićevi demokrati in srbski zemljoradniki. Pribičević hoče za vsako ceno zasesti portfelj ministrstva notranjih del (policijo), in za ta portfelj se pravzaprav bje sedaj boj za kulisami. Dočim je pravosodni minister radikal dr. Lazića Marković na strani Pribičevića in proti sporazumu s Hrvati in Slovenci, pa je velik del radikalnega kluba za pamenten sporazum. Katera struja bo zmagala te dni, se bo menda prav kmalu pokazalo. Gotovo pa je, da če bodo v Beogradu zavrgli pravičen sporazum z nami, imamo pričakovati zopet velike spremembe na gospodarskem in finančnem polju. Valuta bo sigurno padla, draginja pa poskočila v neznosne višine. Ves zunanji svet s posebno pažnjo zasleduje pokret za sporazum in naša valuta se je mahoma ustalila in celo napredovala, čim se je doznalo, da bo prišlo do sporazuma. Slovenci in Hrvati smo pokazali dobro voljo se sporazumeti, če sedaj beogradske državotvorci in centralisti podirajo mostove sporazuma, če gazijo dano besedo, nosijo tudi vso odgovornost za posledice. Našim ljudem, ki so pesimisti, pa povemo, da se položaj za našo stvar ni poslabšal, temveč da so ravno dogodki v Beogradu in vsa zakulisna spletkarenja pokazala, da celo ogromen del poštene srbske javnosti hoče in iskreno želi sporazuma. Naj naši ne verjamejo lažem demokratov, ki jih širijo po «Jutru», «Taboru» in «Slov. Narodu.» Ideja sporazuma bo zmagala prej, ko si to predstavlja kak politični slamorezec pri «Taboru» ali «Jutru.»

Orjunaški napad na poslance in frivolnost vladnih ljudi. Ko sta se po zadnjič opisanem orjunaškem napadu na muslimanske poslance v Zemun pritožila pri predsedniku skupščine dr. Spaho in dr. Korošec, sta bila v sobi navzoča tudi radikalna poslanka dr. Janjič in Žujović. Slednji se je smejal, češ: Zemun itak ni v Srbiji, kaj nas Srbe briga ta dogodek. Poslanca in načelnika dveh parlamentarnih klubov države SHS sta

Napad zemunskih orjunašev na bosanske muslimane zna imeti posledice. Slovenci in Hrvati bomo govorili odločno besedo, ki ne bo ljuba ne vladi, še manj pa orjuncem. Pribičevićeva nakana je znana in zategatelj tak napad ne bodo imeli uspeha.

Glede izida volitev v Sloveniji izjavljajo vsi, da jih je izid presenetil. Vprašujejo: odkod tolika moč dr. Korošičeve stranke? Ko jim povemo, da organizacija in avtonomistični program, se čudijo.

Prihodnja seja skupščine utegne biti zelo zanimiva.

Po svetu.

Mussolinijeva vlada in ljudska stranka. O velikanskem kongresu ljudske stranke v Turinu smo že poročali. Pri glasovanju je bilo oddanih 138.000 glasov in od teh je dobil don Sturzo 92.000. Ljudska stranka šteje več nego 100 poslancev. Sicer je res nekaj poslancev desničarjev izstopilo iz stranke. Ta razdor v stranki se je izvršil na pritisk Mussolinija in popolarizirani so morali voliti: ali iz stranke in z vlado, ali pa s stranko in proti vladi. Eden minister, ki pripada ljudski stranki in državni podtajniki so sedaj po turinskem kongresu podali demisijo in javna tajnost je, da bodo odstopili vsi štirje ministri popolarizirani, ker bo šlo sedaj v italijanskem parlamentu pred vsem za volilno reformo, za katero pa po vstopu popolarov v opozicijo g. Mussolini ne bo imel večine. Splošno se govori po Rimu, da bo Mussolini volilno reformo vsilil in parlament enostavno razpustil. Mesto popolarov bodo stopili v Mussolinijev kabinet fašisti, da bo potem italijanska vlada povsem fašistovska. Tudi pri izstopu popolarov iz vlade še Mussolini vedno naglašja, da je bila njegova pot v Rim samo prva faza fašistovske revolucije, ki pa še nikakor ni dovršena, a taka prenapeta prerokovanja se kaj rada izjalovijo in k takemu izjalovljenju fašistovskih nakan bodo Mussoliniju pripomogli — popolarizirani.

Popolna sloga v nemškem kabinetu. Berlinski službeni organi zanikajo vesti, da bi vladala nesoglasja med člani nemškega kabineta, zlasti med finančnim ministrom Hermesom in državnim kanclerjem dr. Cuno. Glede ruhrskega in reparacijskega vprašanja. Vsi člani vlade so nasprotno soglasni v tem, da se glede Poruhrja ne sme popustiti, kar se pa odškodnin tiče, so vsi za to, da se vojna škoda preeni in odmeri v okvirju finančno-ekonomske moči Nemčije. Tudi Stinnes in drugi ne izvajajo kakega drugega vpliva na nemško vlado.

Polomija čeških bank. Na Češkem preživljajo banke enako, kot pri nas veliko krizo. Tako imajo ravno prej najmočnejše banke sedaj velikanske primanjkljaje. Češko-moravska banka ima 120 milijonov čeških kron primanjkljaja, Bohemija pa celo 175 milijonov. Zelo slabo stoji živnostenska banka. Vlada se na vso moč trudi, da banke podpre ter tako obvaruje propasti svoje gospodarstvo.

Begunci v Bolgariji. V Sofiji so macedonski emigranti priredili protestno manifestacijo proti preganjanju v Macedoniji. Manifestacija je potekla brez vsakega incidenta. V Plovdivu se je vršil protestni shod proti grškemu režimu v zapadni Traciji. V sprejeti resoluciji se zahteva ustanovitev avtonomne države na tem ozemlju. Bolgarsko mejo je prekoračilo zopet veliko število beguncev iz zapadne Tracije. Grki so večino prebivalstva iz okolice Dedegača odpeljali na otoke, kjer ljudje umirajo od lakote. Dnevno dobivajo kvečjemu do 150 g slabega kruha.

Razprava proti patrijarhu Tihonu. Sovjeti so napovedali brezobzirni boj krščanstvu. Po umoru prelata Butkiewiczza in po obsodbi nadškofa Cieplaka in trinajstoričnega katoliških duhovnikov, se pripravljajo, da pomorejo v večnost tudi patrijarhu Tihonu. Dne 11. t. m. se je začel pri vrhovnem tribunalu v Moskvi proces proti patrijarhu Tihonu, metropolitu Nikadru, škofu Arsenjužu in upravitelju sindikalnega urada Gurjevu. Sestava sodišča je ostala ista, kot je bila pri obsodbi zgoraj imenovanih katoliških duhovnikov. Predsednik sodišča je Galkin, obtožitelj Krylenko in kot branitelj nastopa Bobriščev-Puškin. Patrijarh je obdolžen, da je imel zveze z inozemskimi ruskimi organizacijami in da se je protivil konfiskaciji cerkev in cerkvenega premoženja od starni sovjetov. O poteku razprave še bomo poročali.

Kravo preganjanje cerkve v Rusiji. «Obzor» piše, da so boljševiki januarja 1918 umorili v Kijevu metropolita Vladimirja, a do marca 1922 je umrlo v Rusiji mučeniške smrti 28 pravoslavnih škofov in 1215 svečnikov. Ta mučeniška lista se je pa do danes znatno povečala.

Kongres ruske reformistične cerkve. Sovjetska vlada javlja, da bosta carigrjski in aleksandrijski patrijarh poslala svoje delegate na kongres ruske reformistične cerkve, ki se bo te dni vršil v Moskvi. Tega kongresa se bo baje udeležilo 62 škofov. Vodja ruske reformistične cerkve je škof Antonin, ki je razposlal vsem pravoslavnim škofom po Rusiji poslanico, v kateri naroča, naj sklicujejo škofje na lokalne konference svoje svečeništvo in na teh konferencah se mora staviti zahteva, da se patrijarha Tihona odstrani in ekskomunicira. Ona duhovščina, ki bi se upirala ravnokar navedeni zahtevi reformističnega škofa Antonina, bo odpuščena iz službe in ne bo smela več izvrševati cerkvenih obredov.

Kuga v Indiji. V Indiji se zadnji čas silno širi kuga v kljub vsem trudom angleške vlade, da se jo zatire. V zadnjih šestih tednih je umrlo čez 50.000 ljudi.

Beleške.

Iredenta pod okriljem naše oblasti. Na prvi pogled sicer neverjetno in absurdno, v resnici pa je le tako. Beograjska vlada pozna v državi dvojno iredento: eno dovoljeno in eno nedovoljeno. Naši državljani rumunske, italijanske in grške narodnosti vodijo lahko tudi javno svoj iredentistični pokret, ker so države njih narodnosti več ali manj v prijateljskih odnosih z beograjsko vlado. Druge narodnostne manjšine kaj takega ne smejo in so ogrožene celo v ustavi zajamčenih pravicah, ker so bili sonarodnjaki med vojno proti Srbiji. Eno in drugo je napačno in krivo. Iredentistična propaganda se ne bi smela nikomur dovoliti, a tudi pravic se ne bi smelo kratiati nobeni narodnostni manjšini. — Najslabše postopajo «prijatelji» in «zavezniki» Italijani, Grki in Rumuni z jugoslovanskim življenjem na svojem ozemlju, pri nas so pa smeli sedaj pri volitvah Rumuni v Banatu agitirati z rumunsko zastavo ter klicati rumunskemu kralju in Veliki Rumuniji, v nekem splitskem listu pa čitamo, da visijo po stenah novotvorjene italijanske šole slike italijanskega kralja. Pa naj poskusijo naši v Istri pod Italijo razobesiti sliko jugoslovanskega kralja, pa bodo pod okrutno fašistovsko pestjo in v strašnih ječah občutili, kako razume «prijateljska» Italija svoje zavezništvo in prijateljstvo z beograjsko vlado napram jugoslovanski naredni manjšini. Orjunaška nasilja napram madžarskim in nemškim sodržavljanom do danes niso kaznovana in vsakdo, ki se v Macedoniji ne strinja z zlorabo uradne oblasti, se kratkoma proglasi za «bugaraša» ter na vso moč preganja. Turkom v južni Srbiji in tudi po Bosni so podtaknili neko čisto nedolžno pesem kot kemalistično himno, da so lahko začeli z okrutnim nasiljem ter na kratko opravičili celo vrsto nezakonitih, protustavnih del.

«Magarac ali mrtvac.» Radič je na nedeljskem shodu v Zagrebu omenil tudi radikalskega prvaka Ljubo Jovanoviča, češ, da je sicer bistroumen človek, v političnem oziru pa —. In sedaj se gre za to, ali je rekel: «magarac» ali pa «mrtvac.» Policajdemokratski listi so pograbili prvo besedo in trobijo na vso moč, da se radikali sploh ne morejo in ne smejo razgovarjati s hrvatskimi poslanci, ker imenuje Radič radikala Ljubo Jovanoviča za «magarac.» Drugi listi zopet pravijo, kako ogorčenje je zbudila ta beseda v radikalskih in drugih krogih, potem pa pridejo tretji, ki dokazujejo, da je Radič rekel «mrtvac» in na «magarac.» — Nikdar se še radi besede ali psovke ni toliko govorilo. Če jim je že toliko na tem, naj Radiča samega vprašajo, kaj se mu zdi g. Ljuba Jovanoviča. Jovanovič sam se radi te ali one besede gotovo ne razburja, če bi se pa, potem je daleč za Radičem, ki v največjem miru pusti, da beograjski listi bruhajo proti njemu venomer najhujše psovke.

Resnica iz hrvaške republike. Beograjski listi, posebno «Balkan», se vedno norčujejo iz Radičeve «republike», kot oni imenujejo Hrvaško, sedaj pa je «Balkan» vseeno vzel za resno izjave Radičevih pristašev ter s strahom prinaša govor nekega seljaka na zborovanju v Zagrebu, ki je govoril o propasti Srbov ter je med drugim rekel: «Najprej bodo propadli zaradi tega, ker se grizejo med sabo za oglodano kost, a med tem, ko se oni grizejo, se mi hrvatski kmetje vse bolj ljubimo, bolj spoznavamo in boljše organiziramo in smo danes že toliko dosegli, da bomo lahko svojo nesebično ljubezen in kmetjsko organizacijo prenesli v Macedonijo, v Črnogoro, v Šumadijo in v Bačko ter Banat, kakor smo jo že prenesli v Dalmacijo in Bosno.» Sedaj se «Balkan» s strahom vprašuje, če res mislijo Hrvati to v resnici. Torej so Srbi vendar enkrat uvideli svojo nespamet in sedaj morda ne bodo vzeli hrvatsko-slovenskega gibanja samo kot šalo.

Iz vrst državnih nameščencev.

NEKAJ O DRAGINJSKIH DOKLADAH.

Najboljše slepilo za nepoučeno javnost pod sedanjim z bajoneti, nasiljem in korupcijo skupaj zlimanim režimom so draginjske doklade. Noben obrtnik, kmet, trgovec, nobena branjevka na trgu jih ne pozna. Vsi ti so se prilagodili na nove razmere in plačajo, oziroma dobivajo svoje plače pod imenom dnevna, mesečna ali letna plača in zaslužek. Dokler mu zadostuje, dela naprej, čim pa raste draginja, stopi v štrajk, ako se ne da drugače in zlepa poboljšati gmotnega položaja. Izjemo tvorijo dandanes samo javni nastavljenici in pa uradniki. Le-ti imajo svojo plačo in prejemke razdrobljene in razcepljene v osebne, družinske, stanovanjske in še bogve kakšne doklade. Vsaka teh doklad je vezana na omejitve, na izjave, poroke in na kaj še vse. Najbolj famozna je odredba, da ne sme žena ali otrok, ki dobiva draginjsko doklado, imeti postranskega dohodka čez 500 K mesečno. Od vseh preventivnih odredb je le-ta prav gotovo izšla iz hudičeve kovačnice naših ljudskih in delavskih «prijateljev» demokratov in radikalov. Ta odredba vzgaja in sili družinske člane nameščenca ali uradnika naravnost k lenobi in brezdelju. Da družinski član ne more živeti in se oblačiti in obuovati z 150 din. mesečno, tega tudi naša mariborska «šparavca» Weixl in Vahtar ne bosta mogla trditi. Posledica te odredbe je danes ta, da si nobena teh žena javnih nastavljenec ali železničarjev več ne upa, da bi si sešila doma zave obleko ali perilo, niti si ne upa iti kam v sosesko pomagati v hišo, ali pa na polje delat, četudi bi veliko teh to od srca rade, ampak se bojijo, da jih kdo vidi le en sam dan, da delajo in služijo in bi bil njih soprog in oba poroka grozno kaznovani z odvzemu draginjskih doklad za vselej.

To je v pravem pomenu besede vzgajanje k lenobi. Ti ne smeš delati, čeprav bi hotel, in potem pa ti pride «Tabor» in «Jutro», ki pravita, da so ljudje delamržni. Posebno naš «Tabor» naj se prime za svoj nos, ki ob vsaki priliki trdi, da se ne manjka dela pri nas. Odkod pa potem toliko brezposelnih? Potem se pa naj gospod predsednik posredovalnice za delo kar na «Tabor» obrne z armadami brezposelnih.

Toda vrnimo se zopet k draginjskim dokladam. Omenjena odredba govori določno: Ako presega postranski zaslužek žene ali otroka več nego 500 K (ne dinarjev!), izgubi ta pravico do rodbinske doklade in se donosilec prijave lahko kaznuje ali ovadi zaradi prevtare in oba poroka z njim vred. Postranski zaslužek, to je pa pojm, ki se da poljubno tolmačiti tudi na škodo uslužbenca ali upravičene osebe. Vsakdo ve, da žene z golimi 5 din. dnevno ni mogoče hraniti in z vsem oskrbovati; delati pa ne sme. Ker pa žena gospodinjici torej kuha, pere, snaži stanovanje, pohištvo, obleko, rodi in vzgaja otroke, sireže v boleznih itd., mora torej živeti na možev strošek, ki ga dobi za plačilo za gospodinjstvo in se torej to lahko smatra za postranski zaslužek!

Drug primer: Železničar na deželi si napravi hlev za prašiče, katere kupi spomladi z od ust pritrzanim denarjem, plača najemnino za polje, steljo, otrobe, kje je pa še delo, skrb in vse drugo! Pride zima in Bog je dal srečo, torej enega zakolje za domačo potrebo, za 5 do 6 oseb večkrat, drugega proda, da skupi kaj, da plača med letom narasle dolgove. Ostane mu ničesar, oba sta zadovoljna, da je dolg plačan. Toda glej: če ga pika kakšen demokratsko zakidan načelnik ali kontrolor, češ: Vi živite bolje nego jaz, Vaša žena in otroci imajo postranske zaslužke, Vi ne izgledate, kakor Vaši kolegi, ki so vsi bosni, lačni in razcapani. Ko pride spomlad, si naš človek premisli in rajše otepa suhi kruhek in nezabeljeni krompir, samo da ga ne bi kdo od višjih pikal in sumničil, da dela kupčije, bogve s kom in kje in kakšne. V hišo se naseli mržnja proti takemu redu in taki zakonodaji, se vgnezdijo lenoba, apatija in najstrašnejši gostje: dolgovi in revščina. Govori se, da hoče južna železnica in tudi državna, preceniti takšne domače dohodke, kakor so gojenje zajcev, kokoši, svinj, krav, koz, češ: ti ljudje so gmotno preveč dobro situirani, jih bomo pa skrajšali za družinske doklade. To je lahko mogoče, da bo železniška uprava posegla s svojimi umazanimi prsti tudi še v šrambe in žepe, katere so že itak izpraznili z 25-, 50- in 100dinarskimi globami. Lansko leto v jeseni je južna železnica rekvirirala vse sadje progovnim čuvajem, češ, drevo stoji na našem svetu, potem so jabolka, hruške, orehi itd. tudi naši. Letos pa bo mogoče zahtevala še krompir, fižol in koruzo, na drugo leto jajca in mleko in potem pa še rjuhe iz postelj in srajce raz života. Potem pa se še najdejo ljudje, ki pravijo, da se železničarjem sijajno godi. Da, pa še kako! Tako, kakor se pač zamore goditi pod režimom, ki je z bajoneti, obznanami, batinami in korupcijo skupaj zliman.

Že večkrat smo bili opozorjeni tudi od neželničarjev, da se med temi nekaj snuje in da skušajo ti-le pridobiti za-se tudi javne nameščence, ki so čimdalje bolj razpoloženi in voljni, da stopijo solidarno v stavko za zboljšanje gmotnih razmer. Zato je prav verjetno, da znamo doživeti stavko, ki bo mnogo bolje organizirana, nego je bila leta 1920, ko je sio le bolj za politične pustolovščine, nego za gmotni položaj. Tistikrat je bila državna oblast opravičena s silo nastopiti, a danes ne, ko gre edino le za zboljšanje gmotnega položaja, za izpolnitev demokratsko-radikalnih obljub. Izgovor, da je vlada demisijonirala, ne drži in je piškav. Torej bi potemtakem državna avtoriteta imela za časa takšnega intervala vezane roke in vladala bi takrat anarhija. Mi pa pravimo, da če tudi «vlade ni doma», ampak tisti je gotovo doma, ki ima ključ do blagajne, kakor je tudi doma tisti, ki hoče mobilizirati bajonete na lačne in prevarane železničarje. Torej, gospoda, le rajši zlepa in takoj, kakor pa zgrda pozneje.

Pred splošno stavko železničarjev. Odkar se je začelo izvajati izenačenje draginjskih doklad, se je polastilo naših železničarjev obupanje, razočaranje ter skrajna razdraženost in se je bati najhujšega. Le-ti so odločno za to, da pokažejo državni upravi zobe in da vprizorijo stavko brez obzira na razna svarila in grožnje z bajoneti in zaporom in militarizacijo. Vendar enkrat so se odprle oči tem najbednejšim, vedno in vedno prevaranim, teptanim in zaničevanim, da so oni pristiti med državljane najzadnje vrste. Za nje ne velja ustava, ki tako svečano in napihnjeno govori o svobodi in enakopravnosti vseh državljanov. Kar je zadnjemu beograjskemu cestnemu pometaču in navadnemu občinskemu uslužbencu dovoljeno, da v Beogradu pred nosom vlade uprizori stavko, kadar se mu zljubi, tega naši prečanski državni nameščenci in železničarji z visoko strokovno in moralno kvalifikacijo ne smejo storiti. Počasi se svita tudi v njihovih glavah, da je obznana in besedilo zakona o zaščiti države dvoumno. Ako bi se ta zakon dobesedno izvajal, potem bi morala na zatožno klop cela beograjska porodica in ministri, razven tega pa bi morala država tudi zabraniti in prepovedati brezdelje, beračenje, kratkoma vse, kar je državi in javnosti istinito v škodo in nadlego. Ako pa se ta zakon ima izvajati po duhu in ne po mrtvi črki, zakaj potem za Boga provocirate in izzivate te siromake, ki si hočejo in si tudi bodo znali priboriti to, kar jim gre, to je: primerne stanarine in času primerne plače. Ako se bo danes ali jutri ustavil ves promet in železnice, potem naj vedo tam doli v Beogradu, da to ni nobena politična pustolovščina, kakor leta 1920, temveč energično trkanje na blagajne, ki so vse drugo

odprte in polne, le za te reveže so vselej zaprte in — prazne.

Izzivanje bednih in teptanih. Star pregovor pravi: «Kogar Bog hoče pogubiti, tega udari s slepoto». Kakor se pa vidi, so naši oblastniki v Beogradu še prav posebno udarjeni s slepoto, torej so prav posebno zapisani in določeni pogubi in pozabljenosti, pa delajo navidezne načrte in kalkulacije, kjer in kako bi še mogli železničarjem in javnim nameščencem ukrasti in odrezati pravice, ugodnosti plače, evt. še kaj več, bi mislil, da so to res prekanjenci, ki so študirali temeljito Machiavellijeve teorije in metode. Toda le počasi vi tam dolil! Vi obračate in nekdo bo obrnil tako, da bo prav za nas in za vas. Tistikrat bodete pa videli, da je moč in oblast s pomočjo bajonetov sicer vaša, da pa ste pozabili na najvažnejše, to je na naravni zakon, ki se ne ukloni vašim obznanam in zakonom o zaščiti države. Ako nam pa tudi tega ne dovolite, da smemo za naše delo zahtevati to, kar nam gre, potem pa vsaj čitajte tisti člen ustave, ki govori o svobodi in enakopravnosti vseh državljanov, da nam ne bodo tudi drugi mogli vleči kože s telesa. Izrazite se vendar enkrat določno, jasno in ne dvomno, kam nas prištevate: ali med svobodne državljane, ali pa kam drugam. Povejte nam jasno in glasno, kje je tista demokracija in pravica in kao se je sme posluževati in kdo se je ne sme? To povejte tudi ostalemu inozemstvu, da si bo znalo evropski zemljevid primerno korigirati, namreč, da se neha Evropa pri mejah naše domovine.

Dnevne novice.

KATOLISKI SHOD V LJUBLJANI.

Od časa do časa hočemo poročati o pripravah za katoliški shod v Ljubljani, ki se bo vršil od 25. do 28. avgusta t. l. Dosedaj se je določil tale spored: V soboto dne 25. avgusta bo pozdravni večer. Glavni dan katoliškega shoda bo v nedeljo 26. avgusta. Ta dan bo slovesen sprevod udeležencev, med njimi Orli v kroju in narodne noše. Pod milim nebom bo slavnostna služba božja, po njej veliko manifestacijsko zborovanje. Popoldanske službe božje bodo v vseh cerkvah ljubljanskih. Nato bo velika orlovska prireditev na novem stavbišču v Ljubljani. Zvečer bo koncert in prireditev Ljudskega odra. V ponedeljek in torek bodo posvetovanja v odsekih in slavnostna zborovanja s programatičnimi govori.

Za udeležbo je ugodno razpoloženje. «Orlovska Podzveza» za Slovenijo se pripravlja za imponenten nastop. Pevska Zveza in pevsko društvo «Ljubljana» sta že organizirali svoje pevske sile, ki bodo gotovo povzdignile našo svečanost kar najsijajnejše. Za lavantinsko škofijo se je ustanovil poseben pripravljalni odbor s stolnim dekanom dr. Tomažičem in odvetnikom dr. Leskovarjem na čelu. Štajerci in morebiti tudi Prekmurci mislijo združiti katoliški shod z romanjem na Brezje in Bled.

V imenu Bunjevcev je obljubil narodni poslanec Blaško Rajič, da pridejo na katoliški shod v Ljubljani. Za romanske narode se izdaja «Bulletin Jougoslav», ki poroča o katoliškem gibanju v Jugoslaviji. Dozdaj je naznanilo že 15 Francozov svoj prihod za evharistični kongres v Zagrebu 19. avgusta in na katoliški shod v Ljubljani 26. avgusta.

Delo v odsekih vrlo napreduje. Vsak teden se vrše večkrat temeljita posvetovanja. Odsek za zunanje priprave bo v kratkem razposlal pozivnice na župnijske odbore. Zagotovljena nam je že ena vojaška godba. Železniška ravnateljstva bodo priredila posebne vlake in dala vozne olajšave. Pripravljalni odbor.

Srečna Kūharjeva kandidatura in skupna smola demokratov in radikalov se je sedaj tudi sodnijsko potrdila. Ko smo poročali, kako so demokrati in radikali eden za drugim z obilnimi tisočaki «mazali» kandidata Kūharja na dr. Kukovčevi listi v Prekmurju in kako je Kūhar vlekel profit, mazači pa blamažo in izgubo, je vršalo od raznih strani, da to ni res. Sedaj je pa stvar slučajno prišla pred sodnijo in tu se je izkazalo, da so bile naše vesti o presrečni Štefan Kūharjevi kandidaturi in preveliki blamaži demokratov in radikalov popolnoma resnične. — Narodno-socialistični tednik «Naš dom» v Murški Soboti poroča, da se je dne 10. t. m. vršila pred okrajnim sodiščem v Murški Soboti zanimiva razprava o tožbi, ki jo je vložil notar Koder proti demokratu g. Rožiču zaradi razzaljenja časti. Gospod Rožič je namreč javno trdil, da se je demokratski kandidat g. Kūhar en dan pred volitvami prodal radikalom, kar pa je notar Koder tajil, češ, da to ni res. Ker je nato g. Rožič zabrusil notarju Kodru v obraz besedo, da laže, ako trdi, da on (Rožič) ne govori resnice, je notar Koder g. Rožiča tožil. G. Rožič je nastopil pri razpravi dokaz resnice, da se je demokratski kandidat za okraja Murska Sobota in Dolnja Lendava dne 17. marca t. l., torej en dan pred volitvami, prodal radikalni stranki za večjo svoto denarja. Kot priča zaslisihi Štefan Kūhar je pred okrajnim sodiščem priznal, da je res dne 17. marca t. l. vstopil oficijelno v radikalno stranko in da je g. Benka pooblastil, da sme izdati primeren letak. Koliko pa je dobil denarja od radikalne stranke, g. Kūhar ni hotel povedati, češ, da bi mu to povzročilo sramoto in škodo. Ko je sodnik g. dr. Mak spoznal dokaz resnice za doprinesen, je notar Koder svojo tožbo proti g. Rožiču umaknil. — Demokrati sedaj grozijo, da bodo delali za razveljavljenje volitev v Prekmurju. Naj le in če se to tudi posreči, se bo že kdo našel, da jih olajša zopet za agitacijski denar, glavno in najbolj učinkovito bo pa to, da jih bodo volilci na vsak način odklonili.

Nastop proti Orjuni. V Spodnji Šiški pri Ljubljani se je v sredo zvečer že pokazalo, kar ne more izostati in kar bo orjunaško nasilje vsepovsod doživelo. Orjunci so imeli svoj sestanek, kakor oni pravijo, ali svojo izzivalno demonstracijo, kakor se to mora po pravem imenovati. Komaj so se pokazali, so že videli nasproti strnjene vrste prebivalstva, ki so orjunaše sicer mirno motrile, a so pri tem dovolj jasno kazale voljo in tudi sposobnost, da vsako pobalinsko izzivanje takoj prav ostro in odločno zavrnejo. «Jutro» pravi, da je bil orjunaški oddelek v Šiški preslab in da je takoj poslal po pomoč v Ljubljano, odkoder je prikorakala druga četa. Pa tudi to ni pomagalo. Orjunaške «čete» so morale Šiško zapustiti in sicer prav hitro. Orjunci so streljali, nasprotnikom pa ni bilo treba rabiti sile, odločen in prav resen nastop sam je bandite ugnal. — Dovolj dolgo se je trpelo, da pobalini in barabe pod imenom Orjune dirigirajo svoje «čete» in «oddelke» in da oblasti to brezbrizno trpijo, naj se sedaj nihče ne čudi, če bodo začele nastopati druge čete in če si bodo ljudje v pričo oblastne brezbriznosti in potuše, ki se daje orjuncem, sami poskrbeli za varnost in varstvo.

Demokrati povsod enaki. Ne samo pri nas, tudi v Dalmaciji skušajo demokrati svoje politične nasprotnike terorizirati z Orjuno in nasiljem. Ker pa so preslabi, da bi na svojo pest prebivalstvo preganjali, zato se poslužujejo vseh mogočih obrekovanj in laži, s katerimi informirajo vlado, ki že tako na vse načine preganja Hrvate in ščiti demokratske plačance. Tako so vporabili priliko, ko je bil njihov pristaš pretepen v gostilni ter so poročali ministrstvu o terorju Radičevcev, ki baje hočejo vse demokrate pobiti. Ministrstvo je radi tega poslalo v Drniše posebno komisijo, seveda ne na račun demokratov, da preišče dogodke, ki demokrate ogrožajo. Komisija pa je ravno nasprotno utrdila. Demokrati so namreč hoteli po vzgledu svojih sosedov italijanskih fašistov prebivalstvo prisiliti, da ne glasuje za Radiča, ampak za demokrate, ter so divjali z Orjuno po mestih in vaseh, da ni bilo mogoče ljudem tega več prenašati. Tako je komisar, ki je vodil preiskavo v Drnišu, izjavil ministrstvu, da mu je nemogoče voditi preiskavo brez zadostnega števila orožnikov, ker tudi njega ogroža plačana banda. Narod je v vednem strahu pred Orjuno, ki vedno povzroča pokolje, a oblasti vse izgrede mirno gledajo ter se ne ganejo, da bi ljudstvu pomogle. Vlada je kmetom pobrala orožje, a orjuncem ga je pustila, tako da je ljudstvo brez moči proti tem vladnim plačancem. Toda vse eno niso nič opravili, kajti ljudstvo se je maščevalo nad njimi ob volitvah, kjer je skoro vse mandate dobil Radič; radi tega pa so demokrati še bolj besni in njihova Orjuna z vladino pomočjo neusmiljeno hara po dalmatinskih vaseh.

Vse vojake in njihove starše prosimo, da nam točno naznanjajo vse nedostatke, zapostavljanja, krivice in slabo ravnanje in sicer na tajništvo SLS v Mariboru, Cirilova tiskarna. Najboljše pa je, da pošljejo starši pisma, katera dobivajo od svojih sinov, da imamo natančen pregled o nedostatkih ter da naši poslanci posredujejo na pravem mestu, da se te krivice enkrat odpravijo.

Veliki primanjkljaji v poštne ministru. Komisija je odkrila v poštne ministru, da manjka benčina za 120.000 din. in avto-pnevmatike za 56.000 din. Ko je komisija klicala na odgovornost načelnika ministru in zahtevala od njega inventar, se je izgovarjal na generalnega direktorja, češ, naj se najprej od njega zahteva inventar. Kaj je ta odgovoril, ni znano, to se je pa že do dobra udomačilo, da pošiljajo kontrolne komisije od enega do drugega, dokler se tudi one ne naveličajo brezuspešnega dela.

Državne stavbe. Državni uradi se po Beogradu že štiri leta potikajo po privatnih hišah in državna blagajna mora za to letno plačevati na stotine milijonov dinarjev najemnine. Tolikokrat se je že dokazalo, da bi bilo bolje, če bi država sama začela zidati, ker se za najemnino izdaja mnogo več, kot bi stala nova postojnja. Enkrat je vlada že odredila večjo svoto za nakup gotovih poslopij, sedaj je pa finančni minister to ovrgel ter hoče najeti posebno posojilo v svrhu zidanja. Kar se je poprej začelo zidati, to bo sedaj ostalo nedovršeno, in visoke najmnine se bodo naprej plačevale, ker bodo v ministru svoje sklepe gotovo še večkrat spreminili.

AVTOMOBILSKA NESREČA.

Zg. Polskava, 20. 4.

V sredo se je pripetila na Zgornji Polskavi že zopet ena smrtna avtomobilska nesreča. Iz Zagreba proti Mariboru se je vozil v «Fiat»-vozu s šoferjem glavni zastopnik zagrebške manufakturne tvrdke Klein. Na cesti pri Zgornji Polskavi in sicer na ovinku pred telegrafičnem drog 368, ovinek pa leži popolnoma v ravni in nikakor ni oster, je šoferju odrekel gubernal in z vso silo je zdrknil avto s ceste in priletel tako močno ob obcestno jablan, ki ima dobrih 20 cm v premeru, da jo je podrl kot bi drevo presekal in nato še butnil ob telegrafični drog. Sunek je bil tako silen, da je prednji del avtomobila popolnoma zbit, zadnjega pa je dvignilo navzgor in nesrečni glavni zastopnik firme Klein je priletel vsled sunka v telegrafični drog, tamkaj se je odbil in kakih 10 m od ceste proč obležal na travniku. Pri padcu iz avta je priletel ob telegrafični drog z glavno in je še živel po nesreči kako uro, nato pa izdahnul. Šoferju pa, ki je sedel spredaj, se ni prav nič zgodilo, niti iz voza ga ni pognalo, samo prestrašil se je, a čez kake četrt ure je bil zopet čisto dober. Nesreča se je zgodila ob pol 11. uri predpoldne. Zandarmerijska komisija je bila takoj na mestu nesreče in odvedla s seboj v Slov. Bistrico tudi šoferja, ki je izpovedal, da mu je

malo pred ovinkom odpovedal gubernal in avtomobila nikakor ni mogel več ustaviti. Včeraj se je pripeljal iz Zagreba v Slov. Bistrico posestnik tvrdke Klein in izpovedal na sodniji, da je šofer pri firmi že dve leti in popolnoma zanesljiv, nakar so ga izpustili in se je odpeljal s svojim gospodarjem v Zagreb. Mrtvo žrtev so prenesli v mrtvašnico na Zgornjo Polskavo, od tamkaj so jo prepeljali v Maribor in bo skoro gotovo pokopan v Zagrebu. Smrtna žrtev je stara kakih 35 let in se je še le komaj poročil meseca februarja t. l. Največ usodepolnih avtomobilskih nesreč se je od prevrata sem zgodilo na Slov. Štajerskem ravno na cesti, ki vodi mimo Zgornje Polskave.

Najden arhiv črnogorskega dvora. Leta 1916 je pobegnil iz Cetinja črnogorski dvor. Pri tej priliki so razne arhive in podatke o delovanju kralja Nikite spravili v zaboje in jih potem 2 m globoko zakopali po zemljo. Poleg zabojev s papirjem so zakopali 4 zaboje raznih dragocenosti, katerih ni mogel dvor vzeti seboj. Policija je sedaj na Cetinju izkopala dragocenosti in arhive rajnega Nikite.

Spomladanski upi na ugodno žetev v Vojvodini. Izgledi na prav ugodno žetev v Vojvodini so zelo povoljni. Deževje zadnjih dni ni setvam prav nič škodovalo. Zadnji lepi in toplejši dnevi so omogočili, da so poljedelci dokončali vsa za pomlad odločena poljska dela. Pšenica, rž in ječmen so dobro prezimili in se tudi vsa ozimina lepo razvija. Letos je po Vojvodini mnogo več zemlje posejane nego lansko leto.

Trije mrtvi in 11 ranjenih. V hrvatsko selo Dolnja Stubica so pridrveli te dni žandarji za nekim vojaškim beguncem. Kakor hitro pa so v selu zvedeli, da so v vasi žandarji, so se seljaki pobunili proti oboroženi sili in se zoperstavili orožnikom. Prišlo je do medsebojnega lju-ttega streljanja, ki je zahtevalo na strani seljakov tri mrtve in 11 ranjencev.

Krvava družinska žaloigra v Somboru. V hiši dr. Jakoba Schweisguta v Somboru, ki je bil znan kot voditelj tamošnjih Nemcev, se je dogodila strašna žaloigra. Schweisgut je bil advokat, pa se je poleg odvetništva bavil tudi s trgovino ter bil v zvezi s svojim tastom, somborskim trgovcem Jakobom Bertholdom. Ker pa je zadnji čas trgovina zelo slabo šla, je prišlo med njima do preprirov. Ob priliki takšnega prepira pa je Berthold potegnil nenadoma samokres, ga nastavil svojemu zetu na čelo in ga ubil z dvema streloma. Potem je streljal na svojo hčerko in na 3letnega vnuka, toda hčerki se je posrečilo, dasi je bila ranjena, s sinčkom pobegniti na dvorišče. Potem je šel k svoji ženi in njo istotako ranil, pa mu je pobegnila. Nazadnje je nastavil samokres na svoja prsa in si pognal dva strela skozi srce ter je bil na mestu mrtev.

Razbojstvo pri Čakovcu. Kmet Vinko Juras se je vračal s svojo hčerko domov s sejma, pa je med potom stopil v gostilno. Ker je prodal na sejmu telico, je imel pri sebi precej denarja in to so opazili 20letni fantje Josip Rešetar, Štefan Tomšič in Valentin Fegeš, pa so se domenili, da Jurasa oropajo. Pričakali so ga v gozdu ob cesti in ko je Juras prišel, so ga napadli s koli. Njegova hčerka je od strahu zbežala, Juras pa se je po prvih udarcih vrgel na tla in se pritajil, kakor mrtev. Razbojniki, ki so mu misleč, da je mrtev, vzeli denarnico s 2700 dinarji in so pobegnili. Vsled mraka Juras ni razbojnikov spoznal. Orožnikom se je pa posrečilo, prave tičke uloviti in sedaj so pod ključem in čakajo plačila.

Letošnja sezona v českoslovaških kopalnišči. Po sporočilih iz Českoslovaške so cene v vseh kopalnišči v primeru z lanskimi znatno padle. To znižanje je v zvezi s splošnim padanjem cen v Českoslovaški, katero se sedaj pojavlja vsled narasta češke krone in zboljšanja notranjih ekonomskih razmer. Poleg tega so direktorje raznih kopalnišč iz lastne inicijative in vsled jako slabega poseta tujecev lanskega leta znižale cene kopeli, hotelov in hrane na minimum. Tako na primer dobijo posetniki v letošnji sezoni v Karlovih Vareh (Karlsbad) stanovanje v prvorazrednem hotelu ali pensionu za 15 čK dnevno, hrano in celo oskrbo za 40 čK dnevno. Cene v Marijnaskih Lazih so v tej sezoni sledeče: Cene sob v maju in septembru: sobe z eno posteljo 10 čK, z dvema posteljama od 20 čK naprej. Od meseca julija do avgusta: soba z eno posteljo 15 čK, z dvema posteljama od 30 čK naprej. Hrana: prvovrstna pensija v centralni kopeli dnevno 35 čK, menu v prvorazrednih restavracijah 12 do 15 čK. Cene kopelji varirajo med 17—28 čK. Tako isto je vlada Českoslovaške republike, da bi olajšala posetnikom potovanje, znižala pristojbine za vidiranje potnih listov za 50 odstotkov.

Iz Ptujja.

Mariborski dijaški Orel priredi v nedeljo, dne 22. aprila, ob treh popoldne v Ptujju v dvorani Društvenega doma telovadno akademijo. Na sporedu je več mičnih pevskih in telovadnih točk, ki jih izvajajo člani in članice. Pozdravni govor bo imel naš pokrovitelj g. prof. Ivan Prijatelj. Ker je to prvi polet dijaškega Orla k bratom v Ptuj, zato se nadejamo obilnega obiska iz mesta in okolice. Cene prostorom so: sedeži po 10, 8, 5 in 4 din., stojišča po 3 in 2 din. — Bratje, na svidenje! Bog živil!

Velika nesreča. Ko je Franc Kotnik, mlinar v umetnem mlinu grofa Rih. Orssicha na Bregu pri Ptujju sprejel dne 17. t. m. svojo nočno službo, javi g. nadmlinarju, da pumpa za vodovod v kuhinjo ne vleče vode. Radi tega pokličejo v mlin mehanikarskega vajenca Tomaža Njegač, da naj pregleda in popravi sesalko. Po nesreči in ne-

Obiskovalci zagrebskega velesojma

ne pozabite si ob priliki obiska Zagreba oskrbeti prvo in edino domače delo, brez katerega ni nobena domača obrt, in to je:

„TERMINOLOGIJA TRGOVAČKIH ZNANOSTI“

od DR. DEŽELIČA. Dobiva se na samem zagrebskem sejmu, drugače se naročuje pri „PRIVREDNI KNJIŽARI“, Zagreb, Peščenica IV, br.9.

previdnosti ga prime za suknjo vrteča transmisija, ga zasuče krog sebe, mu izruje desno oko in silno razmesari desno stran lica. Prepeljali so ga takoj v ptujsko bolnico.

Podružnica Udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot v Ptujju proslavlja dne 29. aprila t. l. prvokrat svoj invalidski praznik s sledečim sporedom: Ob pol 11. uri se zberejo vsi vojni invalidi, vdove in sirote na Florjanskem trgu v Ptujju, kjer se otvori zborovanje, po istem manifestacijski obhod po mestu. Točno ob 2. uri pop. se prične javna tombola na Florjanskem trgu z mnogobrojnimi in lepimi dobitki, ki se bodo delili v društveni pisarni Prešernova ulica 10. Po tomboli se vrši veselica s plesom in prosto zabavo v gostilni Novi svet (Vinarija) proti vstopnini 5 dinarjev za osebo. Ta praznik se bo letos, kakor tudi v bodoče obhajal po celi Jugoslaviji vedno prvo nedeljo po svetem «Zmagoslavnem Juriju» mučeniku (Gjurgjev dan). Izbrali smo si ga za svojega invalidskega patrona kot priznanje svetega običaja našega naroda ter v znak vzdržanja težkih in pretežkih izgub v vojni. Udeležite se vsi! Pomagajte vsi! Čisti dobiček je namenjen revnim članom. Prostovaljna darila za tombolo se sprejemajo od 22. do 29. t. m. vsak od 3. do 5. ure pop. v društveni pisarni Prešernova ulica 10. V slučaju slabega vremena se vrši zborovanje in tombola v društvenem domu.

Zobni atelje Rudolf Reich v Ptujju se je preselil v svoje stare prostore, Vseh svetnikov ulica 11, v hiši dr. Gregreca.

Iz Maribora.

Zbor zaupnikov SLS za mesto Maribor in okolico se vrši jutri, v soboto, dne 21. aprila zvečer. Poslanec Franjo Žebot poroča o političnem položaju. Kdor pomotoma ni dobil vabila, naj se oglasi v tajništvu SLS v Mariboru.

Volksstimca laže, da se kar kadi. Prijatelji so me opozorili, da Bahunov listič piše, da se baje jaz potegujem za 14 urni delavnik za železničarje. Znano mi je, da je to notico napisal Bahun, saj je govoril okrog, češ: «Bom že pokazal Žebotu, hoditi na shode železničarjev!» Ko je pisal notico o 14 urnem delavniku je slišal Bahun travo rasti. Gospoda pisca laži v Volksstimci pozivam, da mi javi: 1. Kdaj sem jaz zahteval 14 urni delavnik, 2. kje, 3. in naj mi navede osebe, ki so to slišale. Na shodu železničarjev 14. aprila pri Gambriinu sem razvijal program SLS, kar se tiče železničarjev in sem nastopil glasno in odločno za 8 urni delavnik v železniških podjetjih in bom to stališče vedno zastopal. Priče nad 1000 železničarjev, ki so bili navzoči. Kdor kaj drugega trdi, laže. Franjo Žebot, narodni poslanec.

Da bo naša pošena in protirazbojniška javnost obveščena pravočasno. «Tabor» od 19. t. m. prinaša: «Velika veselica Orjune». Upravni odbor Orjune je sklenil pri-

rediti dne 3. junija t. l. veliko veselico na prostem združeno z razvitjem prapora in revijo čet mariborske oblasti. V soboto 2. in v nedeljo 3. junija se vrši cvetlični dan, v nedeljo dopoldan je razvitje prapora in revija čet, popoldan pa velika javna veselica. Upravni odbor prosi vsa društva in korporacije, da vzamejo to na znanje in ne prirede tega dne svojih veselice. — Naša društva in korporacije vzamejo to notico na znanje (da govorimo v «Taborovi» slovenščini. Op. ured.) in ne bodo ta dan priredila nobenih veselice, a tudi mariborska Orjuna ne!

Umrl je v Mariboru vpokojeni deželni nadsvetnik in dolgoletni sodnijski predstojnik v Brežicah gospod Jože Siter. Bil je koroški Slovenec in je tudi v glede slovenske narodnosti težavnih staroavstrijskih časih bil bil vedno narodnjak in kot sodnik velik dobitnik slovenskega ljudstva. Brežiški okraj bo blagopokojniku ohranil gotovo trajnohvaležni spomin.

† Josip Stelcar. V javni bolnici v Mariboru je umrl včeraj g. Stelcar, sluga Spodnještajerske ljudske posojilnice v Mariboru. Vzrok smrti je bilo zastrupljenje krvi. Bil je globoko veren katoličan, zvest služabnik in odločen naš pristaš. Pogreb se vrši jutri v soboto pop. ob pol treh iz javne bolnice v Mariboru na pokopališče v Pobrežju. Blag mu spomin, njegovi duši pa večni mir in pokoj!

V petek zvečer ob pol 8. uri govori v Slov. kršč. soc. zvezi vlč. g. dr. Anton Medved o največjem slikarju sveta, Rafaelu Santi. Predavatelj bo ob enem razkazoval slike tega velikega umetnika. Pridite zopet v obilnem številu.

Ustanovitev pevskega društva «Luna» v Lajtersberg-Krčevini. Pokrajinska uprava za Slovenijo je potrdila z dnem 6. t. m. pravila novoustanovljenega pevskega društva «Luna», katerega ustanovni občni zbor se vrši v nedeljo, dne 22. t. m. v društveni sobi. — Z veseljem pozdravljamo ustanovitev tega potrebnega kulturnega društva, ki obeča pod spretnim vodstvom se danjega pevovodje, g. učitelja Josipa Šegula, najboljše uspehe. — Društvo šteje danes 30 pevcev in je že pred ustanovitvijo opetovano javno nastopilo in želo nepristransko občudovanje. Vabimo rodoljubno javnost, da v čim večjem številu pristopi temu prepotrebemu društvu kot podporni član.

Nabavljalna zadruga državnih nameščencev v Mariboru naznanja vsem svojim članom, da si lahko nabavijo premog za tekoče leto po znižanih cenah potom Pokrajinske uprave za Slovenijo, oddelek za premog in Ljubljani in sicer vsaki urad za svoje nameščence in upokojencev na podlagi pravičnih seznamov. Oni državni upokojenci, ki po svoji stroki ne morejo potom uradov premoga naročiti, prevzame njihova naročila nabavljalna zadruga. Za morebitne sodišče izvršuje naročila gosp. Jože Volavšek, uradnik na ukrožnem sodišču, soba št. 60. Naročila se sprejemajo od danes naprej. Mestna zadruga zno podjetje naznanja odjemalcem

toka, da elektrarna Fala vsled slabega vremena ni mogla končati potrebna montažna dela ter da se bo napovedana odklopitev od 6 do 17 ure vršila prihodnjo nedeljo, v slučaju slabega vremena po poslednjo brezdežno nedeljo.

Cepitev svinj. Stranke mestnega območja, ki želijo letos dati cepiti svinje proti rdečici, naj to javijo do 1. maja t. l. v mestnem veterinarjem uradu pri tržnem nadzorstvu, Rotovžki trg 6.

Poskusite in prepričali se bode, da so «pekate» najboljše in ker se zelo nakuhajo, tudi najcenejše testenine.

Zahtevajte brezplačni ilustrovani cenik «KARO» čevljev, ki je opremljen z vsemi zelo praktičnimi pripomočki za odmerjenje noge. — Dragotin Roglič, Maribor, Koroška cesta 19, telefon 157. 137

PRIPOROČLJIVE KNJIGE.

Goriška Matica vabi na naročbo svojih letošnjih publikacij. Te so: Koledar za imenikom vseh udov, Zabavna knjižica, Molitvenik in Antologijo goriških pesnikov: Cvetje iz vrtov goriškega Parnasa. Lep knjižen dar. — Goriška Matica je velikega pomena za Julijsko Krajino, da se postavi ne le v gospodarskem oziru, ampak tudi v kulturnem oziru na svoje noge, da bo naš narod v Julijski Krajini zdrav in samozavesten, da bo podoben veji, ki je sicer odsekana, a spet vsajena, ki čvrsto raste, cvete in rodi lepe sadove. Narodna dolžnost vseh nas Slovencev v Jugoslaviji je, da podpiramo to podjetje, posebno še Primorci, ki bodo imeli pri čitanju teh knjig še poseben užitek, ko jim bo zavel iz njih gorak diha naše primorske rodne zemlje. Letos bo v koledarju tudi imenik vseh naročnikov, kakor je bilo nekdanj v koledarju Družbe sv. Mohorja, ampak le tedaj, ako se ti naročniki, oziroma udje oglasijo in plačajo 30 dinarjev do konca aprila, kar je malenkost za štiri knjige. — Poverjeništvu za Maribor je prevzel g. Davorin Cijan, Vrazova ulica 6 H, kjer se naj udje oglasijo pismeno ali osebno.

Na posestvo pol ure od Ptujja se sprejmejo s 1. majem: 1. Izborna kuharica, ki bi kuhala za 6 oseb; 2. Kuhinjska dekla, uporabna tudi za lahka vrtna dela; 3. Starejši neoženjen vrtnar, popolnoma uveden v vrtnarstvo zelenjave in dreves. Ponudbe sprejema pod: Osobe št. 586, Oglasni zavod Vorčič, Maribor, Slomškov trg 16. 1-3 196

Na prodaj 1 preproga iz pliša, 1 Brenna-bor, iz prijaznosti pri Ussar, Grajski trg 8.

Proda se ali zamenja hiša s tremi stanovanji za eno malo posestvo hiša na Ptujski cesti, Tezno 71. Eno stanovanje prosto. 190

Priložnostni nakup: 2 zlati moški uri (Schaffhausner in Momada), 1 damska zapesna ura, nekaj zlatnikov, iz prijaznosti pri Rečnik, Tržaška cesta 8.

Malo posestvo 1 in en četrt ure od Maribora se takoj proda Več se poizve M. Ogriseg, Kamnica št. 16. 1-3 195

Proda se po ceni skoraj nov gostilniški orkestrion prvovrstne dunajske tvrdke: Mizarstvo Hojker, Ptuj Ljutomerska cesta 20. Istotam se prodata 2 postelji iz trdega lesa, skoraj novi z žimncami na vzmeteh in 2 ponočni omarci z mramornatimi ploščami. 1-3 189

Proda se enonadstropna lepa hiša z vrtom v Mariboru. Naslov pri g. Kljček, gosilna, Tržaška cesta. 2-8 180

Kupim registrirano blagajno s štirimi ali šestimi predali. Ponudbe na naslov: Lekarna pri Mariji Pomagaj, Celje. 1-2 407

Obročje

Zobni atelje RUDOLF REICH

PTUJ

za sode in kandi, večja množina, dobro ohranjene se po ceni se je preselil v svoje stare prostore Vseh svetnikov ul. 11, v št. 6 192 hiši dr. Gregoreca. 193

DARILA ZA BIRMO

uhani, pr7tani, verižice, priveski, zapesnice, žepne ure v zlatu in srebru, vsakovrsne stenske ure in budilnice, popravila izvršujem točno in ceno pod jamstvom. Céniki proti vpošiljati 1 Din.

STOJEC LOVRENC, urar, Maribor, Jurčičeva 8.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

Naznanilo preselitve!

S 15. aprilom sem preselil svojo sedlarsko, jermenarsko in torbarsko delavnico iz dosedanjih prostorov na Koroški cesti na Slomškov trg št. 6 (nasproti stolne cerkve). Zahvaljujem se za dosedanje zaupanje, ter se priporočam za nadalje.

IVAN KRAVOS.